

proto duševního i rozumového růstu. Meredith byl upřímný stoupenec ženské emancipace a rovnosti, jako byl vůbec duch liberální, harmonický a vyrovnaný — myslitel a mudrc srovnali se v něm podivuhodně s básníkem a obrazotvorcem. Meredith miloval mládež, věřil v ni, a v mladou, vyvíjející se duši snad nikdo mimo Goetha a Kellera nevníkl tak hluboko jako Meredith ve Zkoušce Richarda Feverela a v Harrym Richmondovi. A mládež milovala Meredith; pozdní sláva jeho jest dílem mladé generace anglické. Meredith byl i jako člověk zjev ušlechtilý a imposantní; ačkoliv celým svým rázem člověk myšlenky a snu, dovedl vystoupit i ze svého prostého a tichého zátiší venkovského, v němž žil již léta a léta, na veřejnost, kázala-li to jeho myšlenka; imperialista svým přesvědčením politickým agitoval před několika lety pro silnou námořní moc anglickou, která by mohla čelit Německu. Podivuhodná vnitřní a organická harmonie mezi myšlenkou uměleckou a etickou, mezi myslitelem a básníkem bude neposlední kouzlo, jímž bude působiti dílo Meredithovo na zralé čtenáře. Do češtiny jest přeložena z celého díla Meredithova pouze Zkouška Richarda Feverela v Ottově Anglické knihovně; a dílo toto není vrchol Meredithův. Němci jsou mnohem šťastnější; S. Fischer v Berlíně vydal sedm nejlepších románů Meredithových ve velmi dobrých překladech. U nás máme sice Anglickou knihovnu, ale vyplňuje se většinou věcmi prostředními nebo antikvovanými; a chce-li našinec, jenž nezná anglicky, poznati vrcholný zjev moderního anglického románu, musí jej hledati v německých překladech.

Richard Muther

výtvarný historik a kritik německý a universitní profesor ve Vratislavi, zemřel 29. června [1909], nedosáhnuv 50. roku věku svého. V Richardu Mutherovi odešla kritická osobnost, která má své místo ve vývoji moderní německé historiografie a kritiky umělecké, místo ovšem spíše rozšiřovatele obzorů i bystrého těžitele z cizích objevův a užítkovatele jich a pikantního spisovatele-feuilletonisty než tvůrce nových metod nebo budovatele nových soustav. Zejména první velká publikace Mutherova, trojdílné dílo o evropské malbě v XIX. století (v Mnichově u Hirtha 1895, dnes v německém vydání dávno rozebrané), bylo ve své době a v tehdejších poměrech německých kus smělého činu; Muther opustil tu úplně podklad jakékoli estetiky dogmatické a soustavné, na níž stavěli až posud více méně němečtí historikové výtvarného umění, a s úplným estetickým relativismem a eklekticismem vypsali vývoj moderního malířského umění, které hodnotil spíše po kritériích kulturních než odborně formových a jež bylo mu často ne uzavřeným světem vyvíjejících se hodnot a tvarů vnitřních, nýbrž ukazatelem rozvoje společenského, složkou a činitelem ve vývoji citovosti lidské. Byl to spíše kulturní román moderního člověka, pokud byl vepsán do obrazů a děl výtvarných, spíše blyskavý kulturně historický feuilleton velkého stylu než soustavný a metodický výpis a výklad rozvoje uměleckých forem, než přísná a uzavřená knižní stavba historická, učleněná vnitřním rytmem. Bylo to cosi velmi smělého, místy trochu buršikosního, místy graciosního, a oslňovalo to v době přechodné, kdy staré metody historické byly v úpadku nebo ztratily svou svěžest a nosnost v ochablých rukou senilních manýristů a nových nebylo posud užito na větší koncepcie; málokdy bylo Tainovy

metody historicko umělecké a estetické užito s větší pružností, snadností, grácií i koketností než v nejlepších kapitolách tohoto díla Mutherova.

Později ovšem, když ustoupilo první opojení a kdy počalo se hleděti k přesnosti, jadrnosti, spolehlivosti i k vnitřní přísnosti a čistotě metody a závaznosti díla, klesly hodnota a význam díla Mutherova, ale ovšem nepoklesly nikdy tolik, aby tato práce jeho nebyla zajímavý dokument z vývoje historiografie německé a aby jí nebyla oddisputována praktická zásluha, že veliké čtenářské obci otevřela nové obzory uměleckého poznání, rozsáhla pole západního umění výtvarného a že zjemnila jejich sensibilitu uměleckou, zpružnila jejich soudnost a hlavně zkyprčila jejich schopnost umělecké rozkoše a uměleckého požitku.

Mutatis mutandis dá se totéž říci o populárnějších dějinách malířství ve středověku a v novověku, psaných pro známou Göschenovu sbírku vědeckých příruček a katechismů a přeložených do češtiny v Laichterově Výboru nejlepších spisů poučných; zajímavé jest, že práce tato zůstává vlastně torsem: saháť jen do století XVIII.; původně měla obejmouti i století XIX. a v numerickém pořadí sbírky Göschenovy dlouho zůstávala nevyplněna dvě okénka — doufal tehdy ještě nakladatel, že Muther vyplní ji novými dvěma svazčky své knihy, vylíčením malířství v XIX. století. Ale Muther, znechucený škrtý, které provedl puritánský nakladatel v jeho barvitě malbě laxního osmnáctého století (v 5. svazčku jeho knížky), odepřel dáti mu století XIX., které měl prý již napsané. — Na počátku XX. století přikročil Muther k řadě užších publikací o malířském vývoji jednotlivých kulturních národů evropských; jsou to Moderní francouzské malířství XIX. stol., Anglické malířství, Belgické malířství (vyšly vesměs u S. Fischera v Berlíně). V těchto knihách cítil Muther nutnost přepracovati, opravit a doplniti své veliké souborné dílo o malířství XIX. století, rozebrané již. Moderní francouzské malířství na př. jest výsledkem studia materiálu, jak byl snesen na pařížské výstavě světové r. 1900; Muther opravuje tu svůj někdejší soud, že to, čemu se říká moderní malba, vzešlo vlastně z Anglie, oceňuje správně vůdcovství Francie v moderním malířském vývoji evropském a črtá zhruba správně i vývoj malířských idejí a dějiny malířských činů francouzských v XIX. století (správně vykazuje na př. nyní podřízené místo Bastien-Lepageovi, který mu byl v jeho prvním díle ještě opravdovým moderním mistrem).

V nejnovější době, kdy Meier-Graefe popsal veliký materiál ze soukromých sbírek francouzských a anglických, nedostupný Mutherovi, a kdy jej zpracoval sám a zpracovává ještě dnes řada jiných kritiků a historiků výtvarnických často o jennější kultuře estetické, ovšem i cena těchto publikací Mutherových poněkud poklesla. Mně nejmilejší skoro z díla Mutherova jsou dva svazky Studien und Kritiken, menší nábadné úvahy a recenze ryze mutherovského rázu, v nichž dovede autor rozšlehnout tvůj zájem často novou letmou asociací, nadhozenou otázkou, pootvěřeným průzorem a last not least slovem lehce okřídleným a jiskřivým. V Mutherovi nezemřel veliký vědec nebo historik a estetik umělecký, ale duch milý, statečný, bojovný a v dobrém smyslu slova moderní, nepřítel mnohého národnostního obmezenectví německého. A české umění výtvarné ztrácí v něm nadto přítele vlivného i laskavého a blahovlnného.